

Újévi gondolatok (1979)

Hagyományos évkezdő rovatunk nem igyekszik most sem jóslat lenni. Eligazítást is csak olyan mértékig batorodik nyújtani, ami a közelmúlt eseményeiből, vagy azok szelleméből mint történelmi jelentőség kínálkozik ilyen célra. Korszakunk nem a nagy változások ideje: személyek vagy pártok esetleg váltják egymást, de a szisztéma marad. A világ eseményei a lassú, tervszerű kialakulás képét mutatják egy bizonyos egységes világképfelület felé.

A kapitalista-kommunista ellentét-pár már régen nem fenyegeti a világot egyik avagy másik alapon. Egymásnak is már csak azt hánytorgatják fel, hogy nem elég szorgalmasak a teljes megegyezésre és együttműködésre.

Nagy dolgok természetesen nem történnek már holnapra, de azt is meghozta már a változás, hogy nyugaton a hivatásos politikusok közül már senki sem vallja magát antikommunistának, és keleten sem acsarkodnak a kapitalizmus ellen. A materializmus gyermekei nem kapnak egymás hajába.

A Szovjetunió csak akkor sikerült kitérnie a dolgai, amikor Amerika támogatta. Feltehetően valaki a kérdést: Mikor nem támogatta? Nos, az 1917-es kezdet, az 1933-as Roosevelt-i New Deal, és a második világháború megnyeréséhez nyújtott segítség időszakai között nehéz idők jártak a szovjet gazdasági életre. Ezen segített Kelet-Európa szovjet gyarmatosítása, amit Amerika elősegített, elismert és véglegesnek tekint.

De a háború óta megesett amerikai-szovjet ellentétekből úgy látszik, hogy a Kelet-Európa feletti ellenőrzésnek a mikéntje körül véleménykülönbség van köztük. Mi magyarok csak 1956-ban tudtuk pontosabban meghatározni az amerikai külpolitika szándékát, vagyis azt, hogy csak módszerbeli kifogásuk volt Moszkvával szemben, de a csatlósországnak a körből nem szabad kilépni.

Ezt igazolja a Helsinkii Egyezmény is, amely a határokat véglegesnek nyilvánította. Mi sem igazolja jobban Európa teljes megszállását, mint az, hogy a két szuperhatalom háborús demarkációs vonalát elfogadtatták minden európai kormánnyal (még a Vatikánnal is), ami pedig Európa két idegen hatalomtól gyakorolt ellenőrzését véglegesíti. Ugyanakkor a Helsinkii Egyezménnyel a nyugati diplomácia fel akarja oldani az orosz elszigetelődést. Közgazdasági nyelven, a Nyugat követeli maga számára azt a piacot, amit stabil kormányzatok létrehozásának megsegítésével előkészített. A stabil kormányzatok a primitív gazdálkodásból fogyasztói gazdálkodásba emelő állami tervgazdálkodású (szocialista-kollektivist) rendszerek, amik a nemzetközi államhálózatba való bekapcsolás által válnak szerződéskötésre alkalmassá.

Vörös Kínával ez a folyamat gyorsabban ment. Igaz, Kína gazdasági élete nem állja ki huzamos időn át az elszigeteltséget, és (a folyamat napjainkban teljesebbé válik, hogy a nagyképűen hangzott új társadalmi rend nem más, mint egy olyan materialista kormányzat, amely az állam minden alattvalóját szolgálataba kényszeríti. Kína is el akart indulni a teljes önállóság útján, de szépen visszakényszerült Amerika függőségébe.

Ilyen a világ! (20)

Kedves Olvasóim!

Lapszámunk címodalán olvashatták Dr. Schmidt Mária írását, amelyben a kiváló történész mindenféle szakmai politikai korrektség ellenében leleplezi a nyugat-európai államok politikai önállóságát biztosító pártszisztéma lényegét. Azt, hogy a többpártrendszer valójában egypártú, egyetlen filozófia vonalán, minden bal- és jobboldali párt a nemzetköziség elkötelezettje. „A nyugati baloldal politikai- és médiaelitjét kevés kivételtől eltekintve teljesen váratlanul érte a szovjet rendszer összeomlása, első reakciónk az értetlenség és az alig titkolt felháborodás volt.” Megállapítja, hogy: „A nyugat-német sajtó és értelmiség féktelen gyűlölete irányunkban” röviden szólva az volt, hogy mi, magyarok is elrontottuk a politikai játékukat, amiben a nyugatiak „versenyt lelkesedtek az

NDK és a többi szocialista ország szociális vívmányaiért, Honeckerért, Kádárért, Ceausescuért.”

Ilyen mértékű fertőzöttségben láttam én is Európa nyugati államait 1979 év elején, amikor a hosszú évtizedes amerikai próbálkozásokhoz, egy közös euróázsiai szovjet állam létrehozásához még sok reményt fűztek. Létrehozása esélyeihez szinte minden kézenfekvő volt, a nyugat-európai országokban, főként a teljesen agymanipulált Németországban.

Mindez csak nekünk, magyar emigránsoknak volt hihetetlen, az nyilatkozott meg az itt idézett Újévi gondolatok (1979) című írásban eképpen: hogy „a szovjet kollektív gazdálkodás csődje hozza majd meg a változást.” Akkor ez józan megérzés volt, jóslattá az élet avatta.

Csapó Endre

A szovjet állam visszakényszerítése lassúbb folyamat, de ha az elmúlt év eseményeit ebből a kérdésből vizsgáljuk, nagy léptekkel haladunk olyan nemzetközi helyzet felé, amelyben majd a Szovjetunió – csak úgy mint most Kína – kinyitja kapuit a nemzetközi bankhálózatnak és nagyvállalatoknak. Nem Amerika gazdasági problémái, hanem a szovjet kollektív gazdálkodás csődje hozza meg a változást. Ez az oka annak, hogy nem egyezik a véleményünk azokkal, akik állandóan csak gyengeséget, határozatlanságot, sőt egyesek naív és dilettáns ügykezelést látnak Amerika külpolitikájában. Amerika olyan erős, hogy még a gyengeség látszatát is megengedheti magának, de azt is, hogy a kommunizmust itt nyugaton erősnek, szépnek, jónak hirdetik. Nisi Verba. Ezek csak szavak.

A valóságos erőviszonyt a politikusok ismerik. A moszkvaiak is tudják, hol állnak a statisztika könyörtelen számaival. Ők sem léphetnek ki a körből.

Nyugaton is haladunk egy bizonyos kollektív irányzat felé. Az államnak mind nagyobb a szerepe itt is, életünk ténykedései mindinkább különböző intézetek, hatóságok irányítása alá kerülnek.

A vasfüggöny mögött éppen az ellenkező irányba indult meg az élet valóságainak az útja. Az élet valóságait említjük, a szocializmusnak szükségképpen a kommunizmusba fejlődése elméletével szemben.

Erre talán a legjobb példát a magyarországi fejlődés adja. A hazánkban végbemenő belső változás talán a legkiválóbb az esetek közül. A változás lényege az, hogy a polgári társadalom kialakulásának természetes elemei: a magánérdek, a profit és a magántulajdon utáni vágy a jólétre, kényelmes életmódra, sőt kiváltságos helyzetre való törekvések feszítik szét az állami gazdálkodás abroncsait. Az állami gazdálkodás csak addig tud hatalmi szóval felszínen maradni, amíg az általános nyomor, a kenyérterror tart. Minden javulás az igényeket fokozza, minden igény a magánvállalkozásoknak ad lendületet, és együtt fessegetik a szocialista gátakat az élet minden területén. A leghumorosabb a dologban az, hogy a rendszer kivéte-

lezettjei, az új arisztokrácia, mindezt a szocializmus vívmányaként hirdetik.

Moszkva újabban eléggé engedékeny csatlósáival szemben. A legfeljebb a románok viselkedése, ami egyúttal rámutat a háttérre is: alig merne a kis mórcország ugrálni az oroszok torkában, ha nem Amerika batoritáná Titóhoz hasonló viselkedésre. Románia készséges partner ahhoz az amerikai politikához, ami érezteti Moszkvával, hogy be van kerítve, és határai mentén bármely szomszédja hajlandó ellene fordulni. Kína határozott lehorgonyozása Amerika mellett komoly figyelmeztetés Moszkvának. És ez csak a kezdet volt, mert azonnal megnyilatkozott a kínaiak készsége beépítkezni az amerikai bekerítő övezetbe: baráti és együttműködési szerződésre lépett Japánnal, és Hua elnök tüntető látogatást tett Romániában és Jugoszláviában.

Egy emigrációs magyar író így jellemzi a kelet-európai helyzetet:

– A szovjet kitérően kiosztotta a szerepeket. A lengyeleknek jutott a „szocialista pluralizmus”. (Többpártrendszer a kommunista párt vezényszava alatt).

– A cseheknek van 77-es Kartájuk: ők most a divatos lázadók.

– A keletnémeteknek van ipari kapacitásuk és katonazenekaruk, amelyet nagyléptű szovjet gárdisták kísérek.

– A románoknak van Ceausescu-juk, aki országon belül tovább viszi Sztalin hagyományait, s kifelé az „enfant terrible” diplomáciai szerepét játsza.

– A magyaroknak jutott a mosolygó „gulyáskommunizmus” szerepe. Halászlé és plasztikfokos... Csak semmi politikai vakmerőség.

– Mindezek a szerepek gondosan elosztva melegítik a csatlósokat. Mind egyik eljátszhat egyet ... de egyik sem valamennyit!

Mind világosabban látható, hogy a diktatúra csak elszigetelt országokban tartható fenn tartósan, de ahogy az elszigeteltséget lebontja a civilizációs fejlődés, az önkényes uralkodásnak engednie kell.

Az összeomlás elhárítására régen feltalálták már, hogy szellemi irányzattal állványozzák körül a diktatúrát, ami pótolja a tartó csontozatot, vagyis

szolgáltatja a nép belenyugvását, támogatását.

Ez a szellemi irányzat a jelenkori diktatúráknak a marxizmus. Ha mintegy vallási meggyőződésévé válik a tömegnek, akkor a rendszer megáll a lábán. Ha nem, akkor folytatni kell a hatalmi eszközök alkalmazását.

Oroszországban kevesebb gondot okoz a terrorgépezet fenntartása; orosz földön a kába hit mellett mindig ott csattogott a kancsuka. Az zavarná meg életük menetét, ha egyszerre szakadna rájuk a polgári élet szabadságrendje.

Közép-Európában más a helyzet. A szocializmust fegyverrel hozták, és akit Marx nevével vertek véresre, az azonosít: ha kimegy az orosz, vigye a szakállas istenét is. Ötvenhatban együtt futottak és együtt is jöttek vissza. Mit lehet itt különválasztani?

A magyar példa mutatja legjobban, hogy a marxizmus nem lehet a tömegek lelki sajátja. De mert az enyhülés is moszkvai előírás volt, más választása nem is lehetett a rendszernek (de vajon akart-e mást) mint azt, hogy kiépítse az „úri Magyarországot”, ahol egy kiváltságos hivatalnok réteg dolgoztatja és ellenőrzi a tömeget. Idézőjelek közé tettük az „úri Magyarország” kifejezést, mert pontosan olyan most a társadalmi szelvényezés otthon, mint amilyennek hirdették a '45 előtti rendszert '45 után.

A munkásosztálynak meg kell elégednie avval, hogy „munkáskormány” van, „munkásuralom” van, és általában munkáskultusz van, hogy törvény lett a munkához való jog – most azután próbáljon ne dolgozni.

Közben kialakult az új vezető osztály, amely a történelmi materializmus kitűnő érzékével körülvette magát hűséges altiszt osztállyal, amely a pozícióért húzza a kantárt, pattogatja az ostort. Ennek a rétegnek is csak külsőség a marxizmus, altiszt rangja és fizetése elég meggyőződést öntudatoz neki.

Elég ha a felső vezető réteg marxista. De marxista-e valóban? Álljunk csak meg egy pillanatra. A lexikonból azt olvassuk: „A marxizmus legfontosabb tétele az, hogy a munkásosztály szerepe az osztályon kívüli kommunista társadalom megteremtése”. Mármost

hogyan viszonyul ez az elmélet az új uralkodó osztályhoz? Természetesen hajlékony dialektikával, a filozófiaiparosoknak a feladata, hogy (állami fizetésért) megmagyarázzák, hogy a jelenlegi kormányzat a marxizmus egyenes útját járja. Valahogy így: „Eltársak, ez komplex tudomány és a helyes hozzáállás(!) az, ha mindenben hűségesen követjük a dicső Szovjetuniót.”

Híre jött, hogy Magyarországon is felütötte fejét a szamizdat irodalom. Fiafilozófusok egymás szórakoztatására „Marx a negyedik évtizedben” címmel 21 tanulmányt jelentettek meg. Egyik azt mondja benne:

– Nem érzem pillanatnyilag fontosnak, hogy kiderítsem magamról, vagy másokról, hogy mennyire marxisták és miért azok. Sokkal fontosabb számomra a fennálló intézményekhez fűződő viszonyom... Kétségtelen, hogy a nálunk uralkodó politikai rendszer marxistának mondja magát, de számomra, mint életemet érintő döntéseket hozó intézményrendszer okoz gondot vagy szerez örömet...

Vagy a másikban így szövegez a kételey:

– A többség minden további vizsgálódás nélkül elfogadta a marxista hagyományból, hogy az elmélet a munkásosztállyal van kitértetett kapcsolatban, s aztán behelyettesítette a politikai vezetést a munkásosztály helyébe.

Nem afféle antimarxista okoskodások ezek, hanem csupán beismerése egy számunkra nyugtalanító ténynek, hogy az életet eligazító csodálatos világmozgató tan képlekeny, gyúrható, csavarható anyaggá vált a „forradalom” után kialakult első elitréteg részére avval a céllal, hogy dekorációja legyen a „munkáskormány” kivételezettjeinek. Az otthoni folozófusok gondja mégis az, hogy nem értékelik produktumaikat: „az »establishment«-be beépítkezett magyar értelmiség nemcsak a marxizmus iránt közömbös, hanem a nem felülről szervezett társadalomkritikus tevékenység más formái iránt is” – ahogy egy párizsi marxista folyóirat panasolja.

Mit bizonyít mindez? Nem kevesebbet, mint azt, hogy a politikai fejlődés a történelem ismert mintái szerint folyik: kialakult az új elitosztály.

Az új vezető osztály a gyakorlati világ iránt érdeklődik. Meg akar maradni, ezért engedelmes Moszkvának, de ugyanakkor minden alkalmat megragad arra, hogy kapcsolatokat építsen nyugat felé! Ez a kapcsolatépítés nem szovjetellenes, nem szalad előre, mint 56-ban, de nem is Magyarország függetlenségéért épül, nem a kapitalizmus útjait keresi, de nemzeti törekvései sincsenek. Egyet akar: tartósítani, körülbástyázni kiváltságos helyzetét, és ha előre néz, beilleszkedni abba a jövő világrendbe, ami a nagyhatalmi versengések lenyugvása után kínálkozik majd.

A jövő a sarkok lekoportatását, a színek összerosódását ígéri. Európa Unió, Balkán Unió a láthatáron. Az irány a nemzetköziség, az üzlet, a közlekedés-, a pénzfogalom nemzetközisége, gazdasági egységek kialakulása, nagyobb mozgás, több utazás, fejletlen államok támogatása, további sztrájkok, infláció, áremelkedés, munkanélküliség. Minden, ami az elmaradt országokat emeli és a fejlett országokat visszatartja. Mert ezek a gyakorlati elemei az országok közötti szintezésnek, ami feltétele az egységesebb világgazdaságnak.

(Magyar Élet, 1978. december 28.)